

3485 sayılı Kanunun 3334 sayılı Kanunla değiştirilen 14 ncü ve 3486 sayılı Kanunun 12 nci maddelerindeki (Şehit) tâbirinin 927 sayılı kararda tarif edilen (Şehit) mânasında kabul edilip edilmediğinin ve 5107 sayılı Kanunun birinci maddesiyle harb mâlûllerine yapılan zamların yetimlere intikal edip etmeyeceğinin yorumlanmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Millî Savunma Komisyonu raporu (3/311)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 72/113, 6-814

8 . III . 1949

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

1. 1683 sayılı Kanunun 45 nci maddesindeki (Şehit) kelimesinin şümül derecesi hakkında Büyük Millet Meclisince ittihaz olunan 29 . I . 1936 tarihli ve 927 sayılı kararda şehit (harb de veya eşkiya müsademelerinde her nevi düşman silâhı tesiriyle derhal vefat edenlerdir) diye tarif edilmiş bulunmaktadır.

3485 sayılı Kanunun 4334 sayılı Kanunla değiştirilen 14 ncü maddesinde ise (hazerde ve seferde vazife ile uçuş esnasında düşen pilot olan veya olmıyan uçucularla hava sınıfında müstahdem askerî memurlardan ve uçuş yapan haritacı şubay ve haritacı askerî memurlardan şehit olanların maaşa müstahak ailesi efradına 12 nci maddedeki esas dairesinde bir mafevk rütbe ve derece üzerinden yetim maaşı tahsis olunur..) ve 3486 sayılı Kanunun 12 nci maddesinde de (hazerde ve seferde vazife ile dalış esnasında şehit olan denizaltıcılarla deniz subay ve gedikli erbaş ve deniz askerî memurlardan şehit olanların maaşa müstahak ailesi efradına 10 ncü maddedeki esas dairesinde bir mafevk rütbe ve derece üzerinden yetim maaşı tahsis olunur...) denilmek suretiyle her iki maddede sayılan deniz ve hava mensuplarından hazerde ve seferde vazife ile uçuş ve dalış esnasında vefatedenler de şehit diye vasıflandırılmış bulunmaktadır.

Yukarda arzedilen 927 sayılı kararla yapılan tarif karşısında 4334 sayılı Kanunun değişik 14 ve 3486 sayılı Kanunun bahis konusu 12 nci maddelerindeki şehit tâbirinin vefat etme mânasında kullanıldığı düşünülebilirse de, mutlak mânasında da kabulü mümkün bulunmaktadığından bunların yetimlerinin, 5107 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle şehit yetimlerinin aylıklarına yapılan zamlardan faydalandırılıp faydalandırılmıyacaklarında tereddüt hâsıl olmuş bulunmaktadır.

Bu sebeplerle 4334 sayılı Kanunun mezkûr 14 ve 3486 sayılı Kanunun 12 nci maddelerindeki şehit tâbirinin 927 sayılı kararda tarif edilen şehit mânasında kabul edilip edilmeyeceği hususunun,

2. Emekli, dul ve yetim aylıklarına zam yapılması hakkındaki 4992 sayılı Kanuna ek 5107 sayılı Kanunun birinci maddesinde (Harb mâlûllü bulunan subay ve askerî memurlardan harbde fiilen ateş altında veya harekât sırasında veyahut bu sahaya gidiş esnasında her hangi bir sebeple mâlûl olmuş bulunanlara 1683 sayılı Kanuna veya ondan evvelki hükümlere göre bağlanmış ve bağlanacak mâlûl aylıklarının çeşitli kanunlarla ve 4992 sayılı Kanunla yapılmış olan zamlarıyla birlikte toplamına % 50 si eklenir) denilmektedir.

Maddede bu zamların mâlûllerin ölümü halinde yetimlerine intikal edip etmiyeceği hususunda bir kayıt bulunmaması sebebiyle zamların yetimlere intikali bahis konusu olmayacağı düşünülürse de aynı kanunun 3 ncü maddesiyle harb mâlûlü erlerden 551 sayılı Kanunun birinci maddesinde yazılı mâlûllük derecelerinden bir ,iki üç ve dördüncü derecelere girenlerle girecek olanların terfih zamlarına yapılan zamların dul ve yetimlerine intikal etmiyeceği maddenin sonunda tasarih edilmiş olduğuna ve birinci maddede böyle bir kayıt mevcut bulunmadığına göre birinci maddede ile harb mâlûllerine yapılan zamların yetimlere intikalinin kabul edilmiş olduğu da mütalâa edilebileceğinden kanunun bahis konusu birinci maddesi hükmünün,

Yorumlanmasına müsaade buyurulmasını saygılarımla arz ve rica ederim.

Başbakan
Ş. Gümaltay

Millî Savunma Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Millî Savunma Komisyonu

Esas No. 3/341

Karar No. 16

38. III. 1949

Yüksek Başkanlığa

Başbakanlığın 8. III. 1949 tarih ve 72/113-6-814 sayılı ve (Şehit) kelimesi ile 5107 sayılı Kanunun birinci maddesinde yapılan zamların dul ve yetimlere intikal edip edemeyeceğinin yorumlanması hakkındaki tezkereleri; Komisyonunuzun 24. III. 1949 tarihli toplantısında; Millî Savunma ve Maliye Bakanlıkları temsilcileri huzuriyle okunup incelendi.

Her iki bakanlık temsilcilerinin verdikleri tamamlayıcı ve aydınlatıcı izahlardan sonra; bu konu üzerinde yapılan görüşmeler sonunda aşağıdaki kararlara varılmıştır.

1. 5107 sayılı Kanunun ikinci maddesinde aynen «Subay ve askerî memurlardan şehit olanların dul ve yetimlerine ve şehit erat dul ve yetimlerinden hayat kaydıyla aylık alanlarına :

a) 1683 sayılı Kanundan evvelki hükümlere göre bağlanmış ve bağlanacak aylıkların ve çeşitli kanunlarla 4992 sayılı Kanunla yapılmış olan zamlarının baliğine % 100 zü;

b) 1683 sayılı Kanuna göre bağlanmış ve bağlanacak aylıkların 4992 sayılı Kanunla yapılmış olan zamlarıyla birlikte baliğine % 30 u eklenir denildiğine ve 3485 sayılı Kanunun 4334 sayılı Kanunla değiştirilen 14 ncü maddesi hava mensuplarının ve 3486 sayılı Kanunun 12 ncü maddesi de deniz mensuplarının hangi hallerde şehit addedileceklerini dul ve yetimlerine verile-

cek aylıkların nasıl verileceğini beyan ve izah cylediğine göre sözü geçen 3485 ve 3486 sayılı kanunlar hükümleriyle şehitlikleri kabul olunanların 927 sayılı kararla tarif edilen şehit mânasında olduğu ve binaenaleyh bir yoruma mahal bulunmadığı ve bunlara yani özel kanunlarında kendilerine şehit denilmiş olanların dul ve yetimleri hakkında 5107 sayılı Kanunun ikinci maddesindeki hükümler aynen tatbik edilmesi lâzımgeldiği müttefikan kabul edilmiştir.

2. 5107 sayılı Kanunun üçüncü maddesindeki zamların dul ve yetimlerine intikal etmiyeceği sarahaten yazılmıştır. Esasen bu zam bir terfih zammıdır. Halbuki birinci madde hükmüne tevfikan yapılan zamlar ise; mâlûl aylıklarının % 50 artırılmasıdır.

Ve bunun dul ve yetimlerine intikal etmiyeceğine dair de bir hüküm yoktur. Bu itibarla bunun da yorumlanmasına bir sebep olmadığı ve binaenaleyh bu zamların dul ve yetimlere intikal edeceği tabii bulunduğu ittifakla karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna vermek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Millî Savunma Komisyonu

Başkanı
Kastamonu
A. Alptöğün

Sözcü
Hatay
E. Durukan

Kâtip
Çankırı
Dr. A. Arkan
Balıkesir
İ. Çalışlar
Gaziantep
A. Atlı
Kayseri
S. Avım

Ankara
M. Aksoley
Çankırı
Z. Soydemir
Gümüşane
Ş. Erdoğan

Ankara
N. Tınaz
Erzurum
V. Kocagüney
Kars
H. Tuğaç
Kocaeli
Ş. Okan

Konya
Dr. H. Alataş
İmzada bulunamadı
Seyhan
Refah vapuru hâdisesi şehitleri
bu tefsirde olmadığından
muhalifim
S. Tekelioğlu

Muğla
A. Gürsu
İmzada bulunamadı
Van
R. Oktar